

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

7 Isque postremus, qui omnibus finem accolophonem imponit: Nunquid religiosi creati Episcopi, ad obseruantias regulares teneantur, an secus

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

festis demonstret ecclesia prescribens crimina, nempe simonia, homicidij, aliaque id genus, de quibus clerici suis prebendis expoliantur, manifeste animum suum patefacit, non esse ab reliquorum quoquam suo sacerdotio priuare: Ex dictis ergo colligitur responsio quæst. quæ neque omnino est affirmatiua, neque omnino negatiua, sed media. Primo ergo argumento ex cap. licet, & quoniam lib. sexto composito, suas concessimus conclusiones, quæ fuerunt nobis primo & secundo. Tertio vero id quod probare non tendebat, in sexta negauimus, atque adeo eisdem argum. satisfactum est.

Rõ pro
conclu-
sione.

ARTICVLVS VII.

Verum religiosi creati episcopi ad obseruantias regulares tenentur.

S. Tho. 2. 2. quæst. 185. art. 8.

Quoniam in superioribus quaestione D. Thom. 185. de episcopo statu tractare aggressi sumus, sed tamen meditatio canonicarum horarum, quam altera de clericorum bonis nobis obtulit, paulisper nos diuertere, licet non abs re, compulit, operæ pretium duximus ad postremum eiusdem quaestionis articulum quem missum feceramus, reuerti, vt decimum hunc lib. qui præcipue de episcopis institutus est, consideratio monachorum, qui episcopali dignitate fulgent, concludit. Arguitur ergo qui eiusmodi religiosi in episcopos promoti ad obseruantias regulares non tenentur. Habetur enim cano. statutum decima octaua quaestione prima, quod monachum electio canonica a iugo regulæ monasticæ professionis absoluit, & sacra ordinatio de monacho episcopum facit, obseruantia autem regulares subiugo monastica institutionis continentur, ergo illi qui episcopi creantur, ab illis eximuntur. Secundo argumento. Ille, qui ab inferiori ad altiorè gradum assumitur, videtur a vinculis inferioris absolui, eo quod homo non potest tot sarcinis esse onustus. Quemadmodum, qui monasticam profitentur vitam, ab omnibus votis religantur, quibus erant

Primū
argum.

Argu. 2.

in seculo obligati status autem episcopalis sublimior est monachali, ergo religiosus illic promotus, ab omnibus canonicis institutis liberatur.

Tertio, insolubiliores monachorum nexu sunt obedientiæ & paupertatis, episcopus autem ab obedientia suorum pralatorum sit exemptus, & quod ab altero etiam paupertatis funiculo enodetur, apparet sentire praefactus can. vbi ait eiusmodi monachum creatum episcopum legitime posse paternam hereditatem adire. Adde quod etiam illis conceditur testamēta conficere, ergo & ab alijs etiam obseruantijs liberantur. In contrarium videtur facere can. Inno. de monach. 16. q. 1. quo ait. De monachis, qui diu immortantes in monasterijs postea ad clericatus ordines peruenierint, statim non debere eius a priuri proposito discedere.

Argu. 3.

Sententia D. Thom. de hac quaest. tribus conclusio continetur. Prima. Ad eas religionis obseruantias quæ pontifici functioni nullo esse possunt impedimento, immo esse possunt adiutorio, perinde tenetur monachus sedens episcopalem adeptus, atque dum erat in claustris. Huius generis, sunt continentia, paupertas, atque adeo religionis vestitus, qui est eiusdem obligationis vnum. Secunda conclusio. Si quæ vero inter regulares obseruantias existunt, quæ pontificis administratione obstaculo esse possunt, ab illorum iugo eximitur, per episcopatum religiosus. Cuiusmodi sunt solitudo, silentium graueque abstinentiæ atque vigilia, quæ corpus debilitando, possent episcopum suo muneri ineptum reddere. Ambas has simul conclusiones hac ratione commouet. Cum vterque locus, tam religionis scilicet, quæ episcoporum, sit status perfectionis, hoc tamen differunt, quod status religionis viam ad perfectionem sternit tanquam eius discipulus, status autem episcoporum est ceu perfectionis magisterium dispositio autem ad aliquam formam per illius perfectionem non cessat, nisi quatenus eius fuerit impedimentum, vt lectio ac meditatio discipuli cessare non debet, dum sit magister, imo hoc impensius facere debet. Non tamen amplius debet audire, sed docere, quia illud huius impedimentum. Pari ergo modo illæ obseruantia relictæ, quæ functioni episcop. non obstant, iam

Primū
conclus.

Rõ vni
conclus.

100

SOTO
de iure
Legibus,
DIT
13

monacho episcopo non cessant, sed illa prorsus quæ obstant.

Tertia conclusio. Aliarum obseruantiarum à quibus non absoluitur, potest eiusmodi episcopo dispensatione nonnunquam per suam auctoritatem vti, sicut in religione id poterat auctoritate prelati. Hæc D. Thom. quæ quidem aliquando indigent maiori amplificatione. Et primum omnium iuxta numerum conclusio tria denotat in religioso operum genera, quæ in eius assumptione ad episcoporum ordinem sunt meditata quædam scilicet quæ non solum non obstant, sed & conferunt, vt castitas & paupertas atque obedientia, quam non relinquunt, sed mutat, vt qui presæcto religionis obediens, deinde obtemperet Patris. Quædam vero sunt manifeste repugnantia, vt solitudo, & silentium, & immo dicæ abstinentiæ. Aliæ vero mediæ generis, quæ scilicet non semper obstant sed aliquando, vt si dicas reliqua moderata ieiunia, & lanis ad cutem indui, in ipsis que dormire. Ad illa ergo primi generis ait teneri episcopum monachum, ad alia vero secundum, ipso iure absolui, sed in reliquis, licet non prorsus ab illis absoluat, posse tamen secundum quod expedierit, dispensare. De singulis ergo nonnihil sese offert dubietatis. Primum enim membrum trinum includit votum scilicet castitatis, obedientiæ, & paupertatis. De primo nullatenus dubitatur quin monachus illi maneat adstrictus, non solum sicut dotum lege verum & religionis. Quare licet cum alijs episcopis, vt lib. 8. explicuimus, dispensare ecclesia possit super continentia, non tamen cum episcopis monachis. Neque de secundo vlla est ambiguitas. Nam sicut dum religiosus in generalem magistrum aut ministrum ordinis assumitur, non obstante obedientiæ voto, soli Papæ manet subiectus, sic monacho accidit dum fit episcopus. Non inquam desinit, sed mutat obedientiam. De voto autem paupertatis restat sane dubium nec solutum facile.

Tria operum genera in religioso.

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

Rõ vti usq. con clusio.

Dubitatio.

Primum enim sanctus Thom. in hac. 2. tum quæst. 88. ad quartum argumentum, tum hic clarissime defendit monachum factum episcopum nullatenus à voto paupertatis absolui. Nam & in prima conclusione exemplum ponit continentia & paupertatis. Et in solutione tertij ait

religiosum episcopum non posse habere proprium. Et ratio apparet plana, nam vt lib. 8. dictum est, votum religionis est indispensabile, quod tria includit vota in contrarium autem est argumentum quod illic insinuauimus & hic apertius vim suam demonstrabit. In episcopo, vt supra dictum est, duo considerantur bonorum genera nempe secularium & ecclesiasticorum. Omissis ergo modo secularibus, & ecclesiasticis arguitur. Reliqui episcopi ex seculari clero assumpti post factam portionum distributionem dominium habent suæ, vt quæstione 4. multis modis confirmabamus, episcopis autem ex religionibus euocatis eadem prorsus ratione & modo adiudicatur sua portio sicuti & alijs qui ex reliquo clero eliguntur, ergo perinde eiusdem portionis dominium habent atque reliqui. Fa-teor equidem ad hoc argumentum respondere nescire, quoniam neutram præmissarum video quomodo negare valcæ. Nam quod eodem modo omnes fiant episcopi dubitari non potest. Neque vero D. Thom. quantum ad hæc bona ecclesiastica aliam paupertatem tribuit religiosis episcopis, quam reliquis. Immo art. 6. præsentis q. vbi constituit episcopum non teneri ad paupertatem cum secundo loco argumentatus esse, quod Apostoli fuerunt pauperes respondet ad illam paupertatem non teneri episcopum. Idque confirmat exemplum Athanasij, Ambrosij, Augustini, qui fuerunt vna & monachi & episcopi vbi palam ostendit monachos episcopos perinde possidere ecclesiastica bona ac reliquos seculares. Cum ergo idem Doctor sanctus art. statim 7. dixerit quod de his que vsui episcopi deputata sunt, eadem esse videtur ratio quæ de proprijs bonis, profecto id monachis episcopis non denegat. Arque non semper habuit oculum ad illud tempus quo clerici in communi vivebant, propterea simpliciter ait monachum factum episcopum non absolui à paupertatis voto. Deinde dum ergo sub petitorio censura, quod sicut obedientia monachi dum fit episcopus, si mutatur vt soli sit Papæ subiectus ita & eius mutatur paupertas, vt decimarum portio & reliqua; episcopalia bona illi sicuti & reliquis episcopis adiudicentur nimirum vt & ipse sustentetur, & singulari misericordie præcepto, quod præ alijs episcopis

Argum.

Solutio.

episco-

episcopis religiosos ligat, subsidio sit pauperibus. Quam ad aliud vero bonorum genus, scilicet secularium, dubitari non potest, quin etiam paupertatis votum quodamtenus ei mutetur, ut patet ex can. statutum. 18. q. 1. vbi monachus qui iam monachus haeres paternus esse non poterat, idoneus declaratur eidem ad eundem hereditatis, qua utique potest superflua vita perfrui. Et in causam adducitur, quod ipsum electio canonici à iugo regulæ monasticæ religionis absoluit, & sacra ordinatio de monacho episcopum fecit, quin vero, si visum qui iam receptissimus est, consulas, Paucum episcopis monachis nonnunquam dispensat, ut secularia bona emant, quæ postea quibus volunt, relinquunt. Qui quidem mos si legitimus est, profecto ostendit non esse tam indispensabile paupertatis votum, quam continentia aut obedientia. Circa. 2. autem obseruariarum genus scilicet illorum à quibus monachus eo ipso quo fit episcopus absoluitur, adnotauit hic Caieta. non solum illas comprehendit, quæ manifeste episcopali functioni adiunguntur, ut silentium & solitudo, verum & quæ eiusmodi dignitati, dissonant, aut congruentia non sunt, quod quidem concessu facile est, sed tamen exempla, quæ subdit, nescio an sint adeo congruentis. Ait enim quod absoluitur à ceremonijs habedi socium ordinis, bibendi sedendo, cum duabus manibus, & benedictione & similibus. At tamen licet forsitan ita sit, propterea quod res sunt parui momenti, non tamen propter causam, quam ipse affert, videlicet quia episcopus illa non decent. Immo vero cum talis episcopus habitum religionis exuere non debeat, nisi summus fiat Pontifex, adeo huiusmodi monachales ceremonie ipsum non dedecent, ut eius habitum decorent. In Italia, quidem, vbi monachi ad quemcunque pauperem episcopatum assumuntur, habitum vel prorsum abijciunt, vel alia figura incrustant, omnes monasticas ceremonias cum illo deponunt, quia Itali non dignatur episcopos in habitu monachali videre, quæ quidem pestis ad alias nationes inersit. Et inde Caiet. iudicium sumpsit, tamen non pro se, qui etiam Cardinales cum habitu monachali temper religiosissime vixit. Igitur quod episcopus religiosus socium sui ordinis, qui auctori-

tate viget, sibi adiungat, & ceremonijs quibusque religionis, ac religiosorum idiomate utatur, adeo non est indecens, ut contra faciunt oculos prudentum secularium offendant. De tertio vero ceremoniarum ordine à quibus S. Thom. ait religiosum non absoluit, licet super ipsis seculum possit dispensare, qualia sunt hinc non uti, regularia ordinis teiunna seruare, esse ordinis nostri vel Carthusiensium, et carnium abstinere, dubium est, idemque impresentiarum præcipuum, quo vinculo religiosi episcopi ad horum obseruantias teneantur, vtrum scilicet legali debito, an solum morali. Legale enim debitum est, quando quis lege per vim coactiuam tenetur, ita ut qui contra fecerit, legis penis obligetur. Vinculum autem morale est, quando quis sola iudiciali legis obligatur, non autem penis subditur. Exemplum est in principe qui non tenetur vi coactiuam, sed directiuam. Et quod monachus teneatur utraque vi legis, videtur hic D. Thom. sentire, dicens quod in istis potest tantum seculum dispensare. vbi insinuare videtur, quod perinde obligatur atque qui erat in claustro. Nihilominus placet mihi Caietani sententia, quam impresentiarum protulit, sed exprellus in singulari Opusculo, quod de hac re intitulauit, nempe in libello viginti vnius questionum qu. 19. Sententia vero est, quod non tenetur ex debito legis, sed ex morum honestate, cum quia id significatur canonice statutam illis verbis est. A iugo regulæ monasticæ & religionis absoluitur, & de monacho fit episcopus. iugum enim vim coactiuam designat. Item postquam eximitur a subiectione prelatorum ordinis, quia nullatenus nisi per Papam puniri potest, indicium est, quod neque penis regularium statutorum subiaceat. Quod autem de debito morali & de honestate teneatur, patet, nam postquam monachatum profectu est, qui perfectionis est disciplinæ condens est, ut magister perfectionis factus eadem seruet disciplinam, nam licet non per vim coactiuam libere tamen, quemadmodum discipulus licet factus doctor seruet metu aliisque coactionibus quibus ad studium compellebatur, liberetur debet nihilominus sua sponte eidem studijs incumbere. Neque est ineptum exemplum, quod

Caieta.

Nō pro
batur
Caieta.

Dicit

Solutio

quod naturalibus sumitur. Quamdiu enim calor in ligno ad formam ignis disponit, vi quadam coactiva agentis retinetur, adueniente autem substantiali forma, fit naturalis, atque adeo supra sponte, in igne permanet. Ex quo fit, ut debitum morale religioso episcopo, propterea quod de religione assumptus est, maius sit, quam in episcopo seculari. Sequitur nihilominus secundo, quod religiosus factus episcopus quamvis ferijs sextis peculiari instituto religionis: etiam si suo reatu mortali obliget, vt in ordine diui Francisci obligari fertur, factus episcopus potest in die Natalis Domini, si illa ferijs occurrerit, carnis vesci & ieiunium frangere. Oppositum dicit in præsentiarum Caiet. sed in Opusculo cordatus mutauit sententiam. Nam cap. explicari. extra de obserua. ieiunii. vbi cunctis Christianis illud privilegium indultum est, non excipiuntur, nisi qui ex voto aut ex regulari obseruantia ieiunare adstricti sunt. Et intelligitur ex regularis obseruantia legali debito, quod non manet in episcopo nisi morale. Neque votum abstinentiæ fecit singulare, nisi vouendo religionem. Igitur S. Thom. hoc pacto intelligendus est sensisse monachum episcopum non obliuisci dictis obseruantijs, scilicet quantum ad morale debitum. Sed contra: ergo neque ad castitatem tenetur sub reatu mortalis criminis: quia debitum morale non videtur sub tali reatu obligare. Negatur consequentia, quoniam votum castitatis expresse fecit: virtute cuius, etiam si cesset vis coactiva obseruantie regularis, obligat. Cætera vero non nouit formaliter nisi vouendo religionem, cuius vis cessat in illo, quo ad legale debitum. Verum est tamen, quod poenitentia quæ in religione decretæ sunt transgressoribus in iuramento essentialium non mater subiectus.

Primū corollarium.
Secundū.

Arg. 2.

Sed vitrum illud morale debitum, plus obliget episcopum religionis diuus Francisci, quam nostri ordinis, eo quod ipse ad aliquas obseruantias tenetur sub culpa mortali, nos vero ad nullas. Et princeps quamuis non teneatur de coactiva, tenetur tamen forte aliquibus suis legibus sub reatu mortali.

Respondetur, quod si vera est hæc opinio, episcopi diui Francisci non magis

quam nostri obligantur, quia æqualiter absoluantur a legali debito. Quare de hoc nonnulla est in principe differentia, quia licet non cogatur, lege tamen illa durante, si ad se perinet, tenetur illa. Debent autem religiosi vt in aduendis episcoparibus multo esse cunctatiores, quam seculares; ita & in administrandis longissime vigilantiores. Qui enim sese in claustra, mundo vale dicentes, abiderunt, non debent sicuti vxor moth retro, hoc est, ad seculares splendores respicere. Nam præter Dei offensam seculari populo sedulo dolo sunt ac subinde vilipendio & ludibrio, nisi palam confitentur renitentes vi fuisse a suis claustris extractos, tum ecclesijs cum omni timore Dei famulari, alijque abstinere pompis quæ non fuerint ad ornamentum lux dignitatis necessaria.

Primum igitur argumentum in capite quæstionis est canon. statutum. obiectum, iam sua declaratione solutum est.

Ad secundum respondet diui Thom. quod vota in seculo facta non ex eo præcisè per professionem religionis dissoluantur, quod sit ascensus ab inferiori ad superius, sed quod illa habent se ad religionem sicut particulare ad vniuersale, puta sicut ille qui partem sui Deo obtulit ad illum qui se offert totum. Pars autem includitur, vt in toto, & idco adueniente toto superfluit. Ascensus autem a religione ad episcopatum, est sicut a dispositione ad perfectionem, dispositio autem non cessat adueniente perfectione. Intelligitur, vt diximus, quantum ad debitum morale sicuti calor disponens ad ignem permanet in illo.

Ad tertium autem quantum ad id de obedientia iam responsum est, quod non relinquatur, sed mutatur, & pariter quantum ad paupertatem. Restat nihilominus dubium quod D. Thomas illic insinuat circa illud capit. statutum, de hereditate paterna quam monachus episcopus acquirat cuiusmodi post eius mortem obueniat, monasterio, an episcopali ecclesiæ? Verba quippe capituli obscura sunt, nihil aliud explicant, nisi quod quæ monachus acquirerat, ministerio reliquat, quæ vero factus episcopus acquirerit, ad altare ad quod sanctificatus est restituar. Sensus

Ad primū arg.

Ad secundū arg.

Ad tertium arg. Dubium.

Solutio.

fus

Episcopus religiosus testamentum condere non potest absque facultate Papae Epilogus,

ius ergo istorum verborum est quem vsus declarat, nempe quod quæ adquisierat in seculo, relinquat monasterio, quod autem episcopus factus adiecit, relinquat episcopali ecclesia. Bona vero religiosorum, qui titulares episcopi fiunt, quia sedem non habent licet acquisita eis sint episcopatu, monasterijs obueniunt. Testamenta autem condere manifestum est non posse sine Papæ dispensatione. Et tunc ait D. Th. sic episcopus religiosus est, non sibi concedi ut tanquam de proprio testamentum faciat, sed quia Papa eius ampliat facultatem dispensandi sua bona, ut eadem facultas duret post mortem. At vero postquam a libere dispensatur cum illo atque cum alijs episcopis parum refert quomodo fiat.

Ecce Opus decem Librorum, quod de

iustitia & iure polliciti sumus: & in Questionibus septuaginta sex, Articulis vero ducentos octuaginta & octo partiti sumus, per varia ac lubrica, perque ardua ac difficilia rerum genera aspirante diuino flamine, ad optatum portum perductum est Anno Christiana salutis Millefimo quingentesimo quinquagesimo quarto. In quo si quid per incertam nostram & ignorantiam, aut certe per negligentiam & oscitantiam a nobis peccatum est (nam studio per Dei misericordiam certus sum nequam deliquisse) Deus ipse misericordiarum ignoscat. Si quid vero praestitimus quod in rem Christiana familiaris esse possit, eidem soli Deo acceptum referendum est. Cui laus sit & perennis gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Decem Librorum de Iustitia & iure, Finis.

SOTO
de iustitia & iure
Legitimus
DIT
13